

سگ‌ها:

بولوژی، رفتارشناسی و بیماری‌شناسی سگ اهلی

تألیف:

دکتر سیاوش احمدی زریخی
متخصص جراحی دامپزشکی

دکتر احمد رضائیان
دامپزشک و متخصص بهداشت مواد غذایی

سرشناسه

احمدی نوربخش، سیاوش

عنوان و نام پدیدآور

سگ‌ها: بیولوژی، رفتارشناسی و بیماری‌شناسی سگ اهلی /

تألیف سیاوش احمدی نوربخش، احمد رضائیان.

مشخصات نشر

تهران: نوربخش، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری

۲۹۲ ص.: مصور (رنگی)، جدول.

شابک

۹۷۸-۶۰۰-۷۳۰۹-۶۲-۹

وضعیت فهرست‌نویسی

فیبا

یادداشت

کتابنامه.

یادداشت

نمایه.

موضوع

سگ‌ها

موضوع

Dogs

موضوع

سگ‌ها -- بیماری‌ها

موضوع

Dogs -- Diseases

موضوع

سگ‌ها -- بیماری‌ها -- درمان

موضوع

Dogs -- Diseases -- Treatment

شناسه افزوده

سایبان، احمد، ۱۳۶۰-

رده‌بندی کنگره

۱۳۹۶ س ۸۳ الف / SF۴۲۶

رده‌بندی دیویی

۶۳۶.۷

شماره کتابشناسی ملی

۵۰۶ ۹۸۱

انتشارات نوربخش: عضو انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی

• عنوان: سگ‌ها: بیولوژی، رفتارشناسی و بیماری‌شناسی سگ اهلی

• تألیف: دکتر سیاوش احمدی نوربخش، دکتر احمد رضائیان

• ناشر: انتشارات نوربخش

• چاپ و صحافی: مجتمع چاپ و صحافی طیف‌نگار

• نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۷

• شمارگان: ۵۰۰ نسخه

• قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

• شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۰۹-۶۲-۹

تهران، خیابان وصال شیرازی، بن‌بست قاجار، پلاک ۴، واحد ۲، تلفن ۰۹۱۲۵۴۴۲۳۱۲، ۶۶۹۷۸۸۲۹-۳۰

توضیح: تمامی تصاویر کتاب یا توسط مؤلفین عکاسی / طراحی و یا به صورت قانونی خریداری شده‌اند و کپی‌رایت آنها رعایت شده است. کلیه حقوق اثر متعلق به مؤلفین و ناشر می‌باشد.

فهرست مطالب

۱۵.....	مقدمه
۱۹.....	فصل ۱ - ویژگی‌های زیست‌شناختی سگ‌ها
۲۰.....	تاریخچه
	بینایی ۲۳
۲۴.....	عوابی
۲۴.....	بوی
۲۵.....	لامسه
۲۶.....	چسبایی
۲۷.....	پوشش دندان سگ‌ها
۲۷.....	طول عمر سگ‌ها
۲۷.....	سن بلوغ
۲۸.....	آبستنی
۲۸.....	زایمان
۲۹.....	سبک‌های شخصیتی سگ‌ها
۳۰.....	نژادها
۳۱.....	انتخاب نژاد
۳۲.....	نژاد تریر ایردال (Airedale Terrier)
۳۳.....	نژاد بَست (Basset)
۳۴.....	نژاد بیگل (Beagle)
۳۵.....	نژاد باکسیر (Boxer)
۳۶.....	نژاد بول‌داگ (Bull Dog)
۳۷.....	نژاد کین‌تریر (Cairn Terrier)
۳۸.....	نژاد شیواوا (Chihuahua)
۳۹.....	نژاد کوکِر اسپانیل (Cocker Spaniel)
۴۰.....	نژاد داشهوند (Dachshund)
۴۱.....	نژاد دالمیشن (Dalmatian)
۴۲.....	نژاد دوبِرمَن (Doberman)
۴۴.....	نژاد ژرمن شِفِرِد (German Shepherd)
۴۵.....	نژاد گِریت دین (Great Dane)

۴۶.....	نژاد آیریش سِتر (Irish Setter)
۴۷.....	نژاد کاولیر کینگ چارلز اسپانیل (Cavalier King Charles Spaniel)
۴۸.....	نژاد پکینز (Pekinges)
۴۹.....	نژاد پودل (Poodle)
۵۰.....	نژاد لابرادور رتریور (Labrador Retriever)
۵۲.....	نژاد اسکاتیش تریر (Scottish Terrier)
۵۳.....	نژاد شیتزو (Shih Tzu)
۵۴.....	نژاد تریر سفید وست هایلند (West Highland White Terrier)
۵۵.....	نژاد تریر یورک‌شایر (Yorkshire Terrier)
۵۶.....	زبان بدن سگ ها
۵۶.....	- آلت بدن سگ
۵۶.....	- علائم دم
۵۷.....	- علائم گوش
۵۷.....	- چشم
۵۷.....	- دهان و دندان
۵۸.....	- موها
۵۹.....	- نزدیک شدن سگ‌ها به هم
۵۹.....	- تعاملات نزدیک سگ‌ها با هم
۵۹.....	- شبیه‌سازی یک رویداد
۶۱.....	- مقایسه برخی تفاوت‌های زبان بدن انسان و سگ‌ها
۶۱.....	- خوراک سگ
۶۲.....	- میزان تغذیه
۶۲.....	- غذاهای مناسب، نامناسب و ممنوع
۶۳.....	- مواد غذایی مناسب
۶۳.....	- مواد غذایی نامناسب
۶۴.....	- مواد غذایی ممنوع
۶۴.....	- مکمل‌ها
۶۵.....	- کدام غذا بهتر است: غذای خشک یا غذای تر؟
۶۷.....	- تغییر رژیم غذایی
۶۹.....	فصل ۲ - مراحل زندگی
۷۰.....	پذیرش توله و انتخاب یک توله سالم
۷۲.....	روزهای اول

۷۵	سموم خانگی.....
۷۵	برخی غذاهای خطرناک.....
۷۶	مواد نایمن در خارج از خانه.....
۷۷	داروهای خطرناک.....
۷۷	وسایل خانگی خطرناک.....
۷۷	موادی سمی نیستند ولی می‌توانند منجر به مشکلات گوارشی شوند.....
۷۸	سن ۷ هفتگی.....
۸۰	آر‌رش‌های لازم در سن ۷ هفتگی.....
۸۲	سن ۸ هفتگی.....
۸۴	تحرك بچه‌ها.....
۸۵	تغذیه توانایی در سار رشد.....
۸۶	راه حل مشکل بریدن غذا خوردن.....
۸۷	سن ۹ هفتگی.....
۹۰	آموزش‌های لازم در سن ۹ هفتگی.....
۹۲	سن ۱۰ هفتگی.....
۹۸	آموزش بازی.....
۹۹	سن ۱۱ هفتگی.....
۹۹	پاداش.....
۱۰۰	قلاده.....
۱۰۱	سن ۱۲ هفتگی.....
۱۰۳	مسافرت با سگ.....
۱۰۳	سن ۱۳ هفتگی.....
۱۰۴	پارس کردن.....
۱۰۶	سن ۱۴ هفتگی.....
۱۰۷	پیشگیری از بازی‌های نامطلوب.....
۱۰۸	سن ۱۵ هفتگی.....
۱۱۰	سگ‌ها و کودکان.....
۱۱۴	آموزش بازی بچه‌ها با توله.....
۱۱۴	آشنایی با غریبه‌ها.....
۱۱۶	آشنا کردن یک سگ جدید با سگ قدیمی خانه.....
۱۱۷	اصول کلی آشناسازی دو سگ با هم.....

۱۱۸.....	مراحل آشنایی سگ جدید و سگ قدیمی.....
۱۲۱.....	کنار آمدن با حیوانات دیگر به جز سگ‌ها.....
۱۲۲.....	پانسیون کردن سگ‌ها.....
۱۲۳.....	آموزش دستورات.....
۱۲۳.....	«برو تو خونت!».....
۱۲۴.....	«پارس کن!».....
۱۲۴.....	«ساکت».....
۱۲۴.....	«بدش!».....
۱۲۵.....	«بگیرش!»/«ولش کن!».....
۱۲۵.....	«آهین».....
۱۲۵.....	بخوان.....
۱۲۵.....	«وای ما!».....
۱۲۵.....	«بیای!».....
۱۲۶.....	سن ۱۶ هفتگی.....
۱۲۷.....	آموزش‌های مربوط به جریدن.....
۱۲۹.....	سن ۱۷ هفتگی.....
۱۲۹.....	خسادت.....
۱۳۰.....	سن ۱۸ هفتگی.....
۱۳۱.....	سن ۱۹ هفتگی.....
۱۳۲.....	آموزش نحوه کسب غذا.....
۱۳۲.....	سن ۲۰ هفتگی.....
۱۳۳.....	سن ۶ ماهگی.....
۱۳۵.....	پرخاشگری به غریبه‌ها.....
۱۳۶.....	عقیم‌سازی.....
۱۳۸.....	سن ۷ ماهگی.....
۱۳۹.....	سن ۸ ماهگی.....
۱۳۹.....	آغاز غذای بالغین.....
۱۴۰.....	آموزش کلیکر.....
۱۴۱.....	سن ۹ ماهگی.....
۱۴۳.....	سن ۱۰ ماهگی.....
۱۴۵.....	سن ۱۱ ماهگی.....
۱۴۶.....	یک سالگی.....

- آموزش سگ‌های بالغ..... ۱۴۸
- یک و نیم سالگی..... ۱۵۱
- مقابله با پرخاشگری..... ۱۵۲
- دو سالگی..... ۱۵۳
- اصلاح موارد رفتاری..... ۱۵۵
- تولید مثل..... ۱۵۵
- تیم‌سازی..... ۱۵۶
- آزمون‌های لازم برای سگ ماده پیش از تولید مثل..... ۱۵۸
- آزمون‌های لازم قبل از جفت‌گیری سگ نر..... ۱۵۹
- زمان، جفت‌گیری، سگ‌ها..... ۱۶۰
- آماده‌سازی سگ نر و ماده..... ۱۶۲
- جفت‌گیری طبیعی..... ۱۶۳
- کمک در جفت‌گیری..... ۱۶۴
- تولید مثل در سگ‌های اصیل..... ۱۶۵
- قفل شدن طولانی..... ۱۶۶
- عدم تمایل به جفت‌گیری..... ۱۶۶
- تلقیح مصنوعی..... ۱۶۸
- تشخیص آبستنی..... ۱۶۹
- آبستنی کاذب..... ۱۶۹
- آبستنی ناخواسته..... ۱۷۰
- مراقبت از سگ آبستن..... ۱۷۱
- زایمان..... ۱۷۲
- چه موقع در هنگام زایمان باید از دامپزشک کمک خواست؟..... ۱۷۵
- عقونت نافی..... ۱۷۶
- مرگ زودرس توله‌ها..... ۱۷۶
- پس از زایمان..... ۱۷۷
- احیای توله‌های ضعیف..... ۱۸۲
- اختلال در غریزه مادری..... ۱۸۳
- سخت‌زایی..... ۱۸۴
- سلامتی مادر توله‌ها..... ۱۸۵
- واگذاری توله‌ها..... ۱۸۶
- مراقبت از سگ‌های مسن..... ۱۹۰

مرگ حیوان خانگی و خواباندن حیوان (یوتانزی)..... ۱۹۳

فصل ۳ - مروری بر بیماری‌شناسی..... ۱۹۹

هاری..... ۲۰۰

انتقال بیماری..... ۲۰۱

شکل‌گیری یک حمله خطرناک..... ۲۰۲

تشخیص مهاجم..... ۲۰۵

اگر حیوان شما گزیده شد..... ۲۰۶

چرا برخی حیوانات حمله می‌کنند؟..... ۲۰۶

در مورد انسان مجروح..... ۲۰۸

در مورد حیوان مجروح..... ۲۰۸

درمان‌های پزشکی که هنوز محقق نشده است..... ۲۰۹

نحوه پاک‌سازی محیط..... ۲۱۰

علاج واقعه قبل از وقوع..... ۲۱۰

نقش دارندگان حیوانات در کنترل بیماری‌های..... ۲۱۱

دییستمپر..... ۲۱۳

پاروو-ویروس در سگ‌سانان..... ۲۱۵

لپتوسپیروز..... ۲۱۸

زخم..... ۲۱۹

زخم بستر در حیوانات بیمار..... ۲۲۰

التهاب پوستی (درماتیت) توله‌ها..... ۲۲۴

انگله..... ۲۲۵

آسکاریدها..... ۲۲۷

کرم‌های قلابدار..... ۲۲۸

کرم‌های نواری..... ۲۲۸

کرم‌های شلاق..... ۲۲۹

کرم‌های نخی (استرونجیلویدها)..... ۲۲۹

کرم قلب سگ..... ۲۲۹

توکسوپلاسموز..... ۲۳۳

کوکسیدیوز..... ۲۳۴

جرب گوش..... ۲۳۵

حضور کنه در گوش..... ۲۳۷

سرفه لانه سگ‌ها..... ۲۳۸

۲۳۸	اضطراب دوری (اضطراب جدایی)
۲۴۱	بیماری ویروس هرپس در سگ‌سانان
۲۴۱	کرونا ویروس سگ‌سانان
۲۴۲	التهاب و عفونت گوش
۲۴۳	جسم خارجی در گوش
۲۴۳	دیابت ملیتوس (دیابت قندی)
۲۴۵	سرفه
۲۴۶	پنومونی (ذات‌الریه)
۲۴۷	آنفوئنا سگ‌سانان
۲۴۷	ضعف یا فلجی
۲۴۸	فلجی ناشی از آبسه
۲۵۰	بوتولیسم
۲۵۰	بزرگ‌شدگی پروستات
۲۵۰	هیپرپلازی خوش خیم پروستات
۲۵۱	نقائص ژنتیکی
۲۵۱	مروری کوتاه بر ژنتیک سگ‌ها
۲۵۲	وراثت ژن‌های معیوب
۲۵۳	نهان‌بیضی
۲۵۴	تومورها (سرطان‌ها)
۲۵۴	تومورهای سینه یا غدد پستان
۲۵۶	تومورهای مسری مقاربتی
۲۵۶	درمان تومورها
۲۵۷	سندرم اختلال ادراک
۲۵۸	بوی بد دهان
۲۶۱	فصل ۴- درمان‌شناسی
۲۶۳	درمان اول، تغییر شیوه زندگی
۲۶۴	درمان دوم، درمان دارویی
۲۶۷	درمان سوم، جراحی
۲۷۰	جعبه کمک‌های اولیه
۲۷۱	مقید کردن و کار با حیوان آسیب‌دیده
۲۷۱	پوزه بند
۲۷۲	مقید کردن برای انجام امور تشخیصی و درمانی

۲۷۴	جابه‌جا نمودن یک سگ آسیب‌دیده.....
۲۷۶	مراقبت از وضعیت سگ بیمار.....
۲۷۷	تغذیه سگ بیمار.....
۲۷۸	تجویز داروهای خوراکی.....
۲۷۹	تمیز کردن سگ بیمار.....
۲۸۰	واکسیناسیون.....
۲۸۱	واکسن‌های ترکیبی.....
۲۸۱	تکرار واکسیناسیون.....
۲۸۲	دلایل ناموفق بودن برخی واکسیناسیون‌ها.....
۲۸۳	بیهوشی.....
۲۸۶	منابع.....

مقدمه

سگ‌ها! موجوداتی عجیب و دوست‌داشتنی با خلقتی پیچیده! حیواناتی که از هزاران سال قبل همواره در کنار انسان و حافظ و یاور او و خانواده‌اش بوده‌اند و آثار حضور آنها در کتب آسمانی، روایات، داستانها و ضرب‌المثل‌های اقوام گوناگون به چشم می‌خورد.

پژوهشی علمی معتبر و مشاهدات روزمره افرادی که با سگ‌ها در ارتباط هستند، نشان می‌دهد که سگ‌ها موجودات بسیار هوشمند و از نظر روانی بسیار با احساس هستند. این موجودات هوشمند قادر به ادراک درد، ناراحتی، غم، ناامیدی، تنفر، بی‌حوصلگی، احساس درماندگی، و در مقابل قادر به ادراک آسودگی، سرخوشی و شادی، امید، عشق و علاقه، و در نتیجه، احساس اعتماد و بسیاری حواس دیگر می‌باشند. در حقیقت برای افرادی که با سگ‌ها سر و کار داشته‌اند این امری بدیهی است که سخت‌ترین بخش نگهداری از یک سگ -چه سگ کار باشد و چه سگ مونس انسان- بحث رسیدگی روانی و احساسی به آن حیوان است و موضوع آب و غذا دادن و فراهم آوردن امکانات بهداشتی و پزشکی، برای او شاید ساده‌ترین و ابتدایی‌ترین کارهایی باشد که یک سرپرست باوجدان ملزم به انجام آن است. هرچند که متأسفانه برخی از این حیوانات حساس و هوشمند که به من راه رزش، با پژوهش گذرشان به برخی محیط‌های علمی می‌افتد، هرگز چنین مراقبت‌هایی را دریافت نکرده و در نهایت مظلومیت و ناشناختگی آخرین فصل زندگی خود را در کنار انشای کتاب بخش، ولی بدون بهره بردن از آن، سپری می‌کنند.

سگ‌ها فارغ از اینکه یک نوزاد باشند یا یک سگ پلیس حرفه‌ای یابنده مواد منفجره، از ابتدا تا انتهای زندگی خود تقریباً برای همه چیز به سرپرست خود محتاج هستند: از مراقبت‌های بهداشتی گرفته تا تعلیم و تربیت، از آب و غذا گرفته تا جا و مکانی برای خواب و استراحت، و از نیاز به محبت گرفته تا نیاز به سرگرمی و کار. در حقیقت شاید بتوان این حیوان را کودکی دانست که هرگز بزرگ و مستقل نمی‌شود و برای همیشه به بودن با سرپرست خود و خدمت به او وفادار است. پیچیدگی‌های روانی این حیوان، هوش و درک و احساسات او تا حدی است که امروزه در سطح جهانی قوانین

بسیار محدود کننده‌ای برای انجام پژوهش بر روی سگ‌ها وضع شده و مجازات‌های سنگینی برای متخلفین در نظر گرفته شده است.

از دید دامپزشکی، یکی از موضوعاتی که در کار بالینی بسیار با آن مواجه می‌شویم، عدم آشنایی بسیاری افراد با روش‌های درست نگهداری از سگ و گرفتار شدن آنها در مسیرهای درمانی پر دردسر و پرهزینه‌ای است که موجب رنجش سرپرستان سگ‌ها، هزینه‌های هنگفت برای آنها و البته مهمتر از همه، رنج کشیدن یک حیوان بی‌گناه می‌شود و این در حالی است که بسیاری از این ناراحتی‌ها صرفاً با دانستن چند نکته ساده قابل پیشگیری است.

بر این اساس، کتاب حاضر به منظور استفاده عموم افراد علاقه‌مند به نگهداری از سگ‌های خانگی و مناسب‌سازی انسان نگارش شد. در این راه به منظور قابل استفاده شدن مطالب کتاب برای دایره وسیعی از مخاطبان سعی شد تا حد امکان از ذکر اصطلاحات طبّی دامپزشکی اجتناب گردد و معادل ساده شده آنها آورده شود. با این وجود، مطالب به نحوی تنظیم شدند که برای دانشجویان دامپزشکی که قصد فعالیت بالینی را دارند نیز قابل استفاده باشد. همچنین با وجود تجربیات وسیع قبلی نویسندگان در رابطه با نگارش متون علمی رسمی و البته خشک! در این کتاب تصمیم گرفتیم که در بخش‌هایی از کتاب که ممکن باشد از نگارش درمانی‌تر و آمیخته به طنز ملایم استفاده کنیم که نه حوصله خودمان سر برود و نه باعث خواب‌آلودگی خوانندگان محترم شویم!

در نهایت باید گفت که پیچیدگی دنیای سگ‌ها آنقدر زیاد است که حقیقتاً نگارش تمام زوایای زندگی آنها در یک کتاب ممکن نیست. به عنوان مثال، موضوع پرورش توله‌ها، نگهداری از حیوانات جوان و میان‌سال، نگهداری از سگ‌های مسن و تفاوت‌های وسیع آنها با سگ‌های جوان، آموزش سگ، روانشناسی پیچیده سگ‌ها، بیماری‌های مشترک سگ‌ها با انسان‌ها و سایر حیوانات، تغذیه سگ‌ها در مراحل مختلف زندگی، کمک‌های اولیه و اقدامات درمانی مورد نیاز سگ‌ها، فیزیولوژی و بیولوژی این حیوانات، شناخت نژادهای مختلف آنها، تربیت سگ‌های موادیاب، زنده‌یاب، امدادگر، پلیس، راهنمای افراد معلول، تشخیص دهنده حمله صرع و افت قند خون افراد دیابتی، سگ‌های ارتشی و بسیاری موضوعات دیگر در مورد این حیوان، حقیقتاً هر یک به

تنهایی به حجم یک کتاب چند صد صفحه‌ای می‌تواند مطلب داشته باشد. لذا با علم به اینکه نمی‌توان تمام این مطالب را در یک مجلد جمع کرد، تصمیم بر آن شد که تا حد امکان موضوعات دارای عمومیت بیشتر را انتخاب کرده و از هر موضوع مطالبی را که مهم به نظر می‌رسد، در حد مجال ارائه نماییم تا خوانندگان محترم بتوانند با داشتن اطلاعات مهم اولیه، در صورت نیاز به منابع جزئی‌تر مراجعه نموده و در رابطه با موارد خاص بیشتر مطالعه نمایند.

بر این اساس کتاب حاضر در قالب ۴ فصل نگاشته شد. فصل اول به بررسی ویژگی‌های جسمی سگ‌ها، بیولوژی آنها و برخی نژادهای مهم آنها می‌پردازد. فصل دوم مراحل زندگی یک سگ و نکات مهم مربوط به نگهداری از او را از روزی که به نزد ما می‌آید بررسی کرده و برای همیشه ما را ترک می‌کند- بیان می‌کند. در فصل سوم مروری سریع بر بیماری‌شناسی سگ‌ها داشته و چند مورد از بیماری‌های مهم مربوط به این گونه بررسی می‌شود. نهایتاً فصل آخر به مرور روشهای درمانی مورد استفاده دامپزشکان پرداخته تا بدین وسیله سرپرستان سگ‌ها را با برخی روشهای درمانی معمول که ممکن است در آینده نیازمند است برای مداوای دوست کوچکشان استفاده کند، آشنا نماید.

در اینجا جای دارد از دوست عزیز و هنرمندمان جناب آقای آرش مدرس که صفحه‌آرایی و طراحی جلد کتاب حاضر را متقبل شدند، نهایتاً سپاس و امتنان را داشته باشیم. همچنین از مدیر محترم انتشارات نوربخش که چاپ و پخش کتاب حاضر را به انجام می‌رساند قدردانی می‌نماییم. امید است مجموعه حاضر بتواند به به خود به شناخت بیشتر دنیای سگ‌ها کمک کرده و از این راه تجربه بهتری از رابطه انسان با این مخلوقات شگفت‌انگیز را فراهم نماید.